

---

speelde de historische kritiek een centrale rol. De academisering van de ambtsopleidingen maakt de parallellie tussen gereformeerden en katholieken, en de groeiende gelijkvormigheid met de hervormde theologiebeoefening, alleen maar sterker. Ook de politieke en kerkelijke krachtenvelden die een rol speelden bij de fusiediscussies in de jaren tachtig en negentig zijn voor een belangrijk deel gelijkwaardig. Afgezien van de bezuinigingen speelden de wensen, of eisen, van de kerkelijke overheden voor een betrouwbare en orthodoxe ambtsopleiding in de gang van zaken een voorname rol. Hier ligt een fascinerend onderzoek in het verschiet. –

¶ Tjebbe T. de Jong (eindredactie), Sible L. de Blaauw, Rudolf C.M. van Glansbeek, Jos M.M. Hermans, Leo J. de Kaper, Leo M. van Ulden o.f.m. en Egbert O. van der Werff, *Katholiek leven in Noord-Nederland 1956-2006*, Hilversum: Uitgeverij Verloren 2006, 475 pag. ISBN 90-65509011 €29,00.

¶ Gert van Klinken

In de inleiding bij dit prachtig uitgegeven en geïllustreerde werk verwoordt bisschop W.J. Eijk van Groningen de doelen die de auteurs zich hebben gesteld. Hun streven is een stuk contemporaine kerkgeschiedenis te belichten, vanuit het perspectief van de direct betrokkenen. Dit is een verhaal van binnenuit geworden. Het is bijzonder instructief om te lezen waar insiders uit de katholieke gemeenschap in Noord-Nederland in 2006 de accenten leggen bij de beschrijving van hun eigen geschiedenis gedurende de laatste vijftig jaar. Begonnen wordt met een schets van de historische achtergrond. Dan volgt een beschrijving van de organisatie van het in 1956 opgerichte bisdom Groningen, met bijzondere aandacht voor de kerkrechtelijke aspecten en voor de financiën. Na een beschrijving van de functies in de kerkelijke organisatie (van de bisschop tot de pastorale werker) komen de pastorale werkvelden aan bod, met bijzondere aandacht voor catechese, diaconaat en de sinds 1956 zo ingrijpend gewijzigde plaats van de vrouw. Tenslotte volgen uitvoerige hoofdstukken over oude en nieuwe vormen van religieuze beleving, over de inzet van katholieken in de maatschappij en over de kerkelijke architectuur.

Deze opzet vertoont gelijkenis met de thema's

die in vergelijkbare protestantse studies in Noord-Nederland aan de orde komen (vgl. de recensie van het werk van G.J. Kok in de vorige aflevering van *DNK*), maar ook opvallende verschillen. Inzake de bronnen valt op dat er anders dan in veel protestantse studies slechts beperkt gebruik gemaakt wordt van notulen van allerlei kerkelijke vergaderingen. Als kader krijgen diverse vormen van bestuur een even heldere als beknopte behandeling, maar duidelijk is toch dat dáár niet het hart klopt van deze studie. Centraal staat de manier waarop het rooms-katholieke geloof functioneert 'in het veld'. Pastoraat, spiritualiteit en maatschappelijke betrokkenheid worden beschreven vanuit het grondvlak van interdependente gemeenschappen (parochie, gezin, school, geestelijke orde), niet als uitvloeisel van hogerop vastgesteld kerkelijk beleid. In die zin is dit een echt eigentijds boek geworden. De uitwerking van de gekozen uitgangspunten heeft geresulteerd in een bundel die inhoudelijke samenhang en consistentie uitstraalt – in een werk met zoveel auteurs geen geringe prestatie.

Volgens bisschop Eijk beoogt de bundel een overzicht van de brede geschakeerdheid van het katholieke leven in Noord-Nederland, zonder daarmee volledigheid na te willen streven of een 'oratio pro domo' te bieden. De wenselijkheid van het eerste criterium is evident. Meer moeite heb ik met de manier waarop het tweede criterium is gehanteerd. Het is een loffelijk streven om apologetiek te willen vermijden, maar de consequentie wil dan nog wel eens zijn dat gevoelige thema's eenvoudig achterwege blijven. Verschil van ethisch inzicht tussen pastor en parochie heeft zich in de behandelde periode nog wel eens harder gemanifesteerd dan uit dit boek blijkt. Over de niet zelden moeilijke positie van de van oorsprong Duitse katholieken in de grensstreek in de jaren vijftig wordt geen woord gezegd, over de gevoeligheden rond het celibaat weinig. Juist op dergelijke terreinen valt te betreuren dat de literatuurlijst zoveel voortreffelijke studies naar lokale parochies in het bisdom Groningen onvermeld laat. Zelfs het monumentale boek van J.B. Eikens en J.J. de Wolff over *150 jaar Sint Josephparochie. Zandberg 1843-1993* (Kathijk 1996, 628 pag.) ontbreekt. Dat is daarom zo jammer omdat in dergelijke publicaties, ontstaan vanuit de intimiteit van een plaatselijke gemeenschap, vertrouwelijke details voorkomen die in een overzichtswerk niet te vinden zijn: bijvoorbeeld